

ZAHARIA STANCU

1902—1974

www.cimec.ro

Animatorul

Opera scriitoricească a lui Zaharia Stancu este astăzi intrată în conștiința poporului nostru, ca va rămâne mereu vie, mereu activă în patrimoniul marilor valori ale culturii naționale, de la primele cărți de poeme și pînă la „Descult“, pînă la marile sale romane. E una din culmile care domină cu masivitatea și înălțimile ei peisajul literaturii române, pe care o reprezintă cu multă cinste și peste granițele țării, iubită și cîntată cu atîta fervoare, cu atîta incandescentă patimă în înălțătoarele și pateticele lui versuri, în grandioasa epopee a prozei sale. Adevărul acestei iubiri, pe care noi toți îl cunoaștem și-l prețuim cu sfințenie este cea mai deplină mărturie a legăturii dintre un mare scriitor și sufletul nației sale :

„Te-am iubit cum am iubit soarele
Te-am iubit cum am iubit luna
Te-am iubit, țară, te-am iubit totdeauna.
Te-am iubit copil, tînăr și matur
Țară, totdeauna te-am iubit, țară“.

Strălucirea faimei sale de scriitor nu poate însă umbri o altă mare prezență a lui Zaharia Stancu în viața și evoluția artei românești : aceea de animator și director al Teatrului Național, pe care l-a condus cu o autoritate unanim recunoscută timp de șasesprezece ani. Cutez să spun că teatrul românesc îi datorează personalității lui Zaharia Stancu tot atît de mult cît literatura noastră marelui scriitor. Fiindcă el n-a fost doar unul dintre cei mai străluciți conducători ai primei noastre scene. A fost mai ales cel care, într-un moment de răscruce, în primii ani după Eliberare, a așezat noi temelii Teatrului Național, a reînviat gloria lui trecută, marile lui tradiții, dar, în același timp, i-a făurit noua lui menire, aceea de susținător al revoluției noastre socialiste, al construirii noii societăți românești. Noul program artistic al Teatrului Național, crezul lui, s-a definit și s-a cristalizat și datorită marelui său animator Zaharia Stancu.

Anii grei ai celui de al doilea război mondial nu i-au dărimat Teatrului Național numai zidurile vechiului său edificiu, dar îi și dizolvaseră în bună măsură forțele regizorale și actricești, îi stînjeniseră din greu activitatea. Primul mare act de animator al lui Zaharia Stancu a fost o spectaculoasă și durabilă reconstituire a ansamblului său artistic.

A readus marii actori care părăsiseră teatrul, i-a întărit trupa cu alte forțe actoricești de prim ordin, dispersate pînă atunci în diverse companii particulare, le-a redat încrederea în noul destin al Naționalului celor care rămăseseră să-l slujească, și astfel, printr-o curajoasă dar înțeleaptă politică de cadre, a creat un ansamblu actoricesc a cărui strălucire puține momente din trecutul său au avut-o. O galerie de mari actori care a dominat scena românească pe o perioadă de peste două decenii. În acel memorabil an 1948, pe care mi-l reamintesc ori de cîte ori mă gîndesc la destinul Teatrului Național, se aflau pe prima scenă George Calboreanu, Aura Buzescu, N. Bălățeanu, I. Finteșteanu, Sonia Cluceru și Costache Antoniu, Ion Iancovescu Gh. Timică, Gh. Storin, Ion Manolescu, Al. Giugaru, Gr. Vasiliu Birlic, Marcel Anghelescu și mulți alții. A chemat de asemenea în cadrul Naționalului și tineri dintre care cei mai mulți sînt astăzi actori de frunte ai primei scene.

Cu ajutorul unor fruntași ai regiei românești ca Sică Alexandrescu, Ion Șahighian, Al. Finți și Moni Ghelester, Zaharia Stancu a propulsat cu mult curaj, dar și cu o temeinică pregătire, marele repertoriu clasic național și universal pe scenele Naționalului : Caragiale, Delavrancea, Cehov, Gorki, Shakespeare. Tot la Național s-au creat în acea perioadă marile spectacole-manifest din dramaturgia socialistă, Zaharia Stancu fiind și unul dintre activii promotori ai dramaturgiei românești de astăzi.

Iată de ce directoratul lui Zaharia Stancu a însemnat o adevărată renaștere a primei noastre scene pe viitorul ei făgaș, pe calea slujirii marilor țeluri ale poporului, ale construcției socialiste. Acestei cauze atît de nobile, tumultuosul animator, însuflețit de o covîrșitoare și ardentă energie, pe care izbutea totdeauna s-o transmită celor care lucrau alături de el, și-a închinat o bună parte a vieții și activității lui. Roadele acesteia s-au înscris în cartea de aur a evoluției Teatrului Național și a mișcării teatrale românești, dar și în inimile tuturor slujitorilor acestei înalte instituții de cultură care l-au prețuit și l-au iubit și care n-au făcut niciodată o taină din marea lor dragoste pentru el.